06.03.2025. 13:33
Pogledano: 1,025 puta

Vremeplov u historiju jezika

Bosanski jezik nastavni je predmet koji je najopsežniji i najviše je povezan s ostalim predmetima u osnovnoj školi. Sva nastavna komunikacija ostvaruje se bosanskim jezikom. Predmet je zastupljen od prvog do devetog razreda.

PEDAGOŠKA UVJERENJA

Nastavnička profesija je jedno je od najizazovnijih i najljepših zanimanja. Edukacija je uvijek bila u potrazi za kvalitetninijim metodama poučavanja i željom za dugoročnom znanjima učenika, pa se profesionalno rukovodim mišlju da „Nije znanje znanje znati, već je znanje znati dati." Nova znanja iz historije jezika, ali i nove tehnike rada s novim modelima ocjenjivanja i praćenja napredovanja učenika, te razvijanje zajedničkog, timskog, kritičkog i konstruktivnog rada motivirala su me za istraživanje NPP i kreiranje plana izučavanja nastavnih sadržaja iz historije jezika
za VII, VIII i IX razred, koji su neopravdano zanemareni i u NPP, ali i u udždenicima. Motiviše me stjecanje kompetencija za postizanje većih efekata učenja u nastavi historije jezika, znanja učenika koja su trajna i upotrebljiva i van škole, razvoj umijeća i kompetencija važnih za uspjeh učenika u daljem školovanju, u profesiji i u životu, razvoj socijalnih i životnih znanja. Rukovodeći se izrekom

Radžarda Kiplinga: „Ja imam šest odanih službenika koji su me naučili svemu što znam. Njihova imena su: ŠTA, ZAŠTO, KADA, KAKO, GDJE i KO.“, smatram da nema obrazovnog izazova/poteškoće koju kvalitetan profesionalna pristup edukatora može uspješno riješiti.
"Ne predaje učitelj ono što želi, ne predaje učitelj ono što zna, učitelj predaje ono što jest."

Nastava omogućuje učenicima stjecanje znanja, sposobnosti,
vrijednosti i navika kako bi bili aktivni članovi društva. Kako je struktura ovoga nastavnog predmeta vrlo složena, potrebno je naglasiti da svako predmetno područje ravnopravno pridonosi osposobljavanju učenika za jezičnu komunikaciju u svim životnim situacijama. Komunikacija se ostvaruje primanjem i odašiljanjem poruka. Potreba za modernizacijom metoda u nastavi je neophodna u cilju postizanja kvalitetnijeg i efikasnijeg obrazovanja. Važna je objektivna procjena šta možemo, a šta ne možemo mijenjati u obrazovnom sistemu. Učenicima je potrebna škola koja im omogućava aktivno učešće u nastavnom procesu gdje su svi aspekti njihove ličnosti angažirani u nastavnom procesu. Uzimajući u obzir neodgovarajuće materijalne uvjete za rad (namještaj, oprema, pomagala, učila, kabineti i ostalo), zanemarljiv doprinos roditelja i društvene zajednice, smatram da su se mogu postići bolji rezultati za izučavanje historije jezika u osnovnoj školi.
Rezultati (ne)izučavanja historije jezika u OŠ su ipak nedovoljni za
zahtjeve koji bi nas izravnali ili bar približili evropskim standardima. Na časovima redovne i dodatne nastave i vannastavnim aktivnostima rukovodimo se našom misijom: Mi smo ekipa koja njeguje savremenu nastavu i podstiče pozitivne ljudske vrijednosti! Imamo misiju da zajedno stvaramo ljude, danas male, a sutra veće od nas, a zajedno koračamo ka tome da škola bude savremena, otvorena, interaktivna, umrežena sa odgovarajućim institucijama i lokalnom zajednicom, opremljena savremenim nastavnim sredstvima i tehnologijom, okrenuta pozitivnim trendovima, mjesto gdje učenici rado dolaze, gdje se osjećaju zadovoljno i nastavnici i roditelji. Jedino se tako može doći do škole u kojoj će sva djeca biti kvalitetno educirana i gdje će se nastavni proces prilagoditi potrebama i mogućnostima
učenika. Zajedničkim snagama osiguravamo kvalitetno obrazovanje učenika iz historije jezika koristeći savremene metode i oblike rada (terensku nastavu, grupni rad, timski rad, istraživački rad, aktivno učenje i saradničku nastavu), te razvoj opće kulture svih aktera obrazovnog procesa.

DETALJAN OPIS:
1. POLAZIŠTA -
U prijedlogu programa za VI razred devetogodišnjeg osnovnog odgoja i obrazovanja za nastavu bosanskog/hrvatskog/srpskog jezika i književnosti zastupljeni su programski zahtjevi iz razvoja standardnog (književnog) jezika, ali bez odgojno-obrazovnih ciljeva i ishoda učenja (minimalnih i optimalnih) kako su tabelarno prikazani programski zahtjevi za rječnik i gramatiku. Na isti način su prikazani rječnik, gramatika, pravopis i pravogovor u Okvirnom nastavnom planu i programu za devetogodišnju osnovnu školu u Federaciji Bosne i Hercegovine za bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost, kao i razvoj standardnog (književnog) jezika sa identičnim programskim zahtjevima. Neopravdana zanemarenost historije jezika (razvoja standardnog jezika) kao nastavnog sadržaja u osnovnim školama zahtijevala je istraživanje koje je obuhvatilo Nastavni plan i program od VI do IX

razreda devetogodišnje osnovne škole za predmet Bosanski jezik i književnost, a analizirali su se programski sadržaji jezičkog nastavnog područja koji obuhvataju razvoj standardnog jezika (historiju jezika). Istraživanje je zasnovano na stvaranju novog modela škole koju treba razvijati po konceptu škole kao zajednice koja je visoko profesionalizirana, otvorena za nove spoznaje i veoma fleksibilna. Za nastavu historije jezika neiozostavna je znanstvena utemeljenost, ali i spremnost, te otvorenost učenika, nastavnika, škole i društva ka promjenama. Predstavit će se neki od praktičnih i inovativnih načina za postizanje zavidnih rezultata u nastavi historije jezika, te sam razvila vlastiti koncept za izučavanje razvoja standardnog jezika u osnovnoj školi.

Primjenom različitih savremenih nastavnih metoda i oblika rada u nastavi ukazat će se da nastava historije jezika u osnovnim školama može biti intelektualno poticajna, interesantna i istraživačka, a kao takva zahtijeva proširenje spoznaja koje trebaju unaprijediti i kreirati novi koncept nastavnog plana i programa za osnovne škole.

CILJ I ŽELJENI ISHODI

Oblast Drežnica u Hercegovini nalazi se sjeverozapadno od Mostara, a sačinjava je grupa sela u porječju rijeke Drežanke – desne pritoke Neretve. Drežnica se dijeli na dvije manje cjeline: Donju Drežnicu i Gornju Drežnicu. Osnovna škola „Drežnica" je najudaljenije i najslabije povezano školsko područje u općini Mostar. Nalazi se na slivu rijeka Neretve i Drežanke i obuhvata četiri (4) školska područja koja su međusobno udaljena od 10 do 30 km. Osnovne karakteristike područja gdje su smještene obje škole su nerazvijenost, razbacanost i nepovezanost naselja, mali broj učenika u odjeljenjima, ali odlikuju je mnoga pripodna bogatstva i zaštićeni nacionalni spomenici.

Da bi se ostvarili postavljeni ciljevi izučavanja historije jezika u osnovnoj školi učenike kroz različite aktivnosti treba „poučiti o" i „osposobiti za" življenje prema: savremenim spoznajama iz svih nastavnih predmeta, zahtjevima savremenog svijeta, sposobnostima samostalnog učenja i rješavanja problema, sposobnosti za ostvarivanje humanih međuljudskih odnosa,

vrijednostima znanja i učenja individualnoga i društvenog dobra;

individualnim i kolektivnim pravima i odgovornostima, općim moralnim, kulturnim i civilizacijskim vrijednostima, temeljnim ljudskim pravima i pravima djece, sadržajima i načelima kvalitetnog poučavanja historije jezika, slobodi moralnoga rasuđivanja te slobodi mišljenja, svijesti i savjesti; načinima poštivanja različitosti, interkulturalnog i međureligijskog razumijevanja.

Postavljeni ciljevi za učenje i poučavanje ne mogu se realizirati ukoliko se ne osavremeni pristup izvođenju nastave: Nastava se planira tako da mogu učiti svi učenici. Časovi podstiču učešće svih učenika. Časovi razvijaju razumijevanje različitosti. Učenici su aktivno uključeni u svoje učenje. Učenici uče kroz zajednički rad. Ocjenjivanje doprinosi postignuću svih učenika. Disciplina se zasniva na uzajamnom poštovanju. Nastavnici i učenici planiraju, održavaju i procjenjuju nastavu kroz zajedničku saradnju. Radni zadaci doprinose učenju svih učenika. Svi učenici učestvuju u svim aktivnostima.

- DETALJAN OPIS REALIZACIJE -.

I. FAZA – ISTARŽIVANJE ZASTUPLJENOSTI SADRŽAJA HISTORIJE JEZIKA U NPP ZA OSNOVNE ŠKOLE

Nastava proizlazi iz ciljeva Koncepcije osnovne škole, a temelji se na nastavnim principima:

individualizacije, racionalizacije, aktuelnosti, naučnosti, sistematičnosti, postupnosti i povezanosti teorije sa praksom. Nastavni plan i program osnovnog odgoja i obrazovanja na bosanskom jeziku za predmetnu nastavu od VI do IX razreda na službenoj web-stranici Ministarstva nauke kulture i sporta Hercegovačkoneretvanskog kantona i Okvirni nastavni plan i program za devetogodišnju osnovnu školu u Federaciji Bosne i Hercegovine za bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost nemaju programske sadržaje iz razvoja standardnog jezika za VII, VIII i IX razred, a u odobrenim udžbenicima za bosanski jezik nastava
iz razvoja standardnog jezika/historije jezika zastupljena je u sljedećim udžbenicima:
1. Džibrić, A. & Džibrić, I. (2009). Naš jezik za 6. razred devetogodišnje osnovne škole. Tuzla: Bosanska
riječ
2. Kevro E. & E. Ćemalović-Dilberović (2010). Bosanski jezik za 7. razred devetogodišnje osnovne škole. Tuzla: Bosanska riječ Općepoznata činjenica je da se Nastavni planovi i programi kantona sastoje se od:
1. Općeg dijela - zajedničke jezgre
2. Posebnog dijela - lokalne komponente
II. FAZA – KREIRANJE PLANA I PROGRAMA IZUČAVANJA HISTORIJE JEZIKA U OSNOVNOJ ŠKOLI
Posebni dio ili lokalna komponenta nam ostavlja mogućnost intregracije neopravdano zapostavljene historije jezika u godišnje NPP. Ovaj dio programa daje mogućnost školama, općinama i kantonima da razviju vlastite programe, birajući sadržaje i područja učenja. Pristup koji koristim u izučavanju historije jezika:
VI razred
- Bosanski, hrvatski, srpski jezik u porodici srodnih jezika
- Historija Južnih Slavena i jezici južnoslavenskih naroda
- Počeci slavenske pismenosti i staroslavenski jezik
- Pisma u bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku - historijski presjek: glagoljica, ćirilica (bosančica),
arabica, latinica
- Spomenici pismenosti u bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku (Humačka ploča, Povelja Kulina bana, natpisi na stećcima, prvi rječnici i gramatike); prve štamparije, prva štampana djela, narodni govori
VII razred
- Razvoj pisama na području Bosne i Hercegovine
Ključni pojmovi: naziv, nastanak, grafija, reforma, reformatori, spomenici, djela - Prvi pisani spomenici na području Bosne i Hercegovine
Ključni pojmovi: Humačka/Humska ploča, Povelja Kulina bana (original i prijepisi), Ploča Kulinabana, stećci, epigrafika
- Zajedinička osnova književnih jezika – bosanskoga, hrvatskoga, srpskoga
Ključni pojmovi: porodica jezika, sličnosti i razlike, flektivni jezici, Bečki književni dogovor
- Dijalekti bosanskoga jezika
Ključni pojmovi: južnoslavenski jezici, književni jezik, standardni jezik, dijalekat, narječje, mjesni

govor, dijalektologija
VIII razred
- Faze razvoja bosanskoga jezika
Ključni pojmovi: Periodizacija historije bosanskog jezika
- Krajišnička pisma
Ključni pojmovi: službena prepiska, kancelarije, bosančica, stil, leksika
- Alhamijado književnost i književnost na orijentalnim jezicima
Ključni pojmovi: najznačajnija djela i autori
- Počeci standardizacije jezika u BiH
Ključni pojmovi: prvi rječnik, najznačajnija djela i autori
IX razred
- Pokretanje Vilajetske štamparije
Ključni pojmovi: Prvi časopisi i listovi, prvi udžbenici za osnovnu školu u Bosni i Hercegovini
- Nominacija jezika u u Bosni i Hercegovini za vrijeme austrougarske vlasti
Ključni pojmovi: Komisija za jezik, nazivi jezika, Franjo Vuletić, prva gramatika, ukidanje naziva bosanski jezik
- Razvoj b/h/s književnog jezika u XX stoljeću
Ključni pojmovi: Novosadski dogovor, Kongres slavista, Časopis „Život“, savremeni procesi normiranja
- Leksikografska djela bosanskoga jezika
Ključni pojmovi: pravopis, gramatike i rječnici
- Zaštićeni nacionalni spomenici iz razvoja standardnog jezika u mom zavičaju
Ključni pojmovi: Natpis Mastana Bubanjića, nekropola sa stećcima lokalitet Crkvina (Pod) s ostacima
temelja srednjovjekovne građevine, Sritna njiva, Stari krstovi
IIIa FAZA – IMPLEMENTACIJA PROGRAMA IZUČAVANJA NASTAVE HISTORIJE JEZIKA U NASTAVNIM I
VANNASTAVNIM AKTIVNOSTIMA
"Ako sa nekim razgovarate na jeziku koji može da razumije, riječi mu ulaze u glavu. Ako sa njim razgovarate na njegovom jeziku, riječi mu ulaze u srce". Nelson Mendela
Novije strategije učenja i podučavanja podrazumijevaju problemsko učenje, učenje putem otkrića, integrativno učenje, akcelerativno učenje, učenje softverskih paketa i istraživačko učenje. Znanje, transparentnost, učestvovanje, ponavljanje i umjerenost predstavljaju pet načela za definisanje ishoda
učenja (IU). Svako od ovih načela važno je za kvalitetan razvoja ishoda učenja. U skladu sa savremenim obrazovnim trendovima, potrebno je modernizirati pristup izvođenja nastave historije jezika u osnovnoj školi. Neki od mogućih savremenih pristupa su:
- Korištenje stripova
Strip se sve češće pojavljuje i u nastavi jezika. Vizuelnim medijem učenici će se zainteresirati za nastavu, pa je pogodan kao motivacija za obradu. Motivacija je, uz ostale prednosti, razlog zašto je strip neophodno uključivati u nastavni proces. Strip, sa svim svojim prednostima, nije dovoljno

zastupljen u nastavi.

- Izrada nastavnih materijala

Kreativni nastavni materijali (panoi, plakati, edukativne igre...) korisni su za usvajanje određenih pojmova, novih termina, ali i za sistematizaciju gradiva. Učenici na osnovi postojećeg znanja dolaze do rješenja koji označava neki novi pojam. Poželjno je da imaju slikoviti prikaz bitnih pojmova koji učenicima služi kao podsjetnik.

- Križaljke/ukrštenice

Nauči paleografske pojmove i popuni križaljku. Križaljke imaju slikoviti prikaz pojmova koji služi kao podsjetnik. Materijali su izradili učenici uz mentorstvo voditeljice projekta i sadrže jasna i potpuna pitanja, nedvosmislene odgovore na postavljena pitanja, ilustrativne primjere, itd. Pitanja su formulisana tako da su svi učesenici dobili mogućnost da prošire svoje znanje iz paleografije i usvoje informacije na višem nivou – maksimalna postignuća.

- Transliteracija

Učenici će dobiti zasebne (diferencirane) zadatke (pitanja o pismu po izboru) na radnim listićima (radnim nalozima). Odgovori su napisani autentičnim pismom. Učenici dešifriraju odgovore metodom transliteracije tj. prenošenje znakova iz jednog pisma u drugo, pri čemu se ne vodi računa o izgovoru, odnosno, prenosi se znak za znak, uz pomoć tabelarnog pregleda historijskih pisama. Individualna prezentacija transliteracije (vršnjačka edukacija i autokorekcija po potrebi). Istraživanje i provjeravanje

tačnosti odgovora postavljenih istrživačkih zadataka.

- Naučimo pisati historijskim pismima

Zainteresiranim učenici će imati mogućnost naučiti pisati svoje ime i prezime historijskim pismom po izboru, a u skladu sa interesovanjem moguće je razvijanje ovih kompetenicija na višem nivou.

- Rekonstrujirajmo natpis

Od ponuđenih dijelova autentičnog kraćeg natpisa metodom slagalice rekontrirati natpis i izvršiti transliteraciju.

- MEMORY – upari i spoji

Ponuđene kartice sadrže fotografije autora, reformatora i istraživača historijskih pisama, te kartice imenom i prezimenom i ključnim pojmovima o ličnosti s fotografije. Učesnici će moći vizuelizirati historijske ličnosti i usvojiti bitne informacije o njima za vrijeme igre. Igra završava kada sve kartice budu spojene.

- PUZZLE – prvi pisani spomenici na području Bosne i Hercegovine

Igre ima za cilj slaganje zadanih modela fotografija prvih pisanih spomenika s područja Bosne i Hercegovine. Nakon uspješno izvršenog zadatka, a na osnovu kraćeg informativnog teksta, istraživanje osnovnih podataka i karakteristika spomenika.

- Oslovimo Makova SLOVA!

Povodom 100. godišnjice rođenja Mehmedalije Maka Dizdara organizovali smo radionicu pod nazivom „Slovo o Maku“. Istraživali smo o Maku Dizdaru, svim izdanjima „Kamenog spavača“, epitafima, bosančici i stećcima. Riječ slovo postaje riječ sa najvećim semantičkim značenjem i na specifičan način govori o

riječima, rađanju riječi, rastu, značenju, značaju domašaju, rastakanju zaboravu i nestanku. „Kameni

spavač“ je zbirka o slovima „nemuštog jezika” koji hoće da se „otkamene” i „oslove”. Oslovimo Makova slova je igra transliteracije autentičnih Makovih stihova pisanih bosančicom. Učesnici će iz kataloga
istarživanja moći istražiti i zanimljivosti o Makovom životu i djelu.
- Kvizovi
Kvizovi su uvijek aktuelni i zanimljivi. Mogu biti različiti, što zavisi od toga da li želimo uključiti sve učenike ili samo pojedine. Može se kreirati kviz gdje se mogu natjecati svi učenici, grupe ili samo pojedini učenici. Uz kvizove poželjno je koristiti muziku, a za historiju jezika najkorisnije su autentične fotografije i dokumenti, kraće filmovi i drugi vidovi vizualizacije.
- Izrada plakata
Plakat kao didaktičko-metodičko sredstvo sve češće se koristi u savremenoj nastavi. Prednosti prezentovanja nastavnih sadržaja putem plakata su: savladavanje vještine izdvajanja suštinskih elemenata određene teme, podsticanje kreativnosti i aktivnog učenja, objedinjavanje bitnih činjenica, efektnost u vizuelnom dočaravanju određenih pojmova, timski rad, itd.
- Snimanje filmova
Napretkom tehnologije pravljenje digitalnih filmova je postalo dostupno i za učenike. Jedan od alata za pravljenje digitalnih filmova je Windows Movie Maker koji je vrlo jednostavan za učenje i korištenje u učionici, kako za pravljenje učeničkih projekata u formi kratkog digitalnog filma, tako i za pravljenje
digitalnih filmova za nastavu čiji je autori su učenici.
- Posjeta zaštićenim nacionalnim spomenicima u užem zavičaju i vršnjačka edukacija
Učenici OŠ „Drežnica“ aktuelizirali su znanja o nacionalnim spomenicima Bosne i Hercegovine na lokalitetu Drežnice. Stjecanjem znanja borimo se protiv neznanja, proširujemo vlastite spoznaje i pobjeđujemo opasnost od zaborava kulturno-historijskog naslijeđa.
- Volonterske aktivnosti
Učenici OŠ „Drežnica“ su učestvovali u volonterskim aktivnostima raščišćavanja lokacija zaštićenih područja nemarno bačenim otpadom Natpis Mastana Bubanjića u Donjoj Drežnici i Nekropola sa stećcima lokalitet Crkvina (Pod) s ostacima temelja srednjovjekovne građevine, Stari krstovi u Drežnici te nekropole Sritna njiva od samoniklog rastinja. Nekropola je dislocirana na lokaciju pored Osnovne škole u Donjoj Drežnici.
- Vršnjačke edukacije
Vršnjaci u velikoj mjeri utječu jedni na druge. Grupa vršnjaka može značajno da utječe na to koje će ponašanje, vrijednosti ili stavove usvojiti određena osoba. Isto vrijedi i za rizično ponašanje. Ova
edukacija koristi taj utjecaj na pozitivan način u cilju popularizacije i odgovornog odnosa prema zaštićenim nacionalnim spomenicima BiH u Drežnici, ali i kulturno-historijskog bogatstva BiH, a samim
tim i znanja iz historije jezika.
- Vannastavne aktivnosti
Performans „Bosna prkosna od sna“ je teatrski prikaz izbora poezije iz zbirke pjesama „Kameni spavač'“ Maka Dizdara. U jeziku ove zbirke pjesama sublimirana je tradicija i bogato jezičko naslijeđe Bosne, Huma i Hercegovine. Riječ je o idiomu koji je u osnovi svih savremenih jezičkih

standarda zasnovanih na
novoštokavštini.
- Inkluzija
Za učenike sa poteškoćama u razvoju neophodno je uraditi prilagođavanje individualnim potrebama svakog djeteta. Kad se govori o djeci sa poteškoćama u razvoju misli se na djecu koja zahtijevaju diferencirane i individualizirane oblike učenja i podučavanja.
- Obilježavanje 21. februara, Međunarodnog dana maternjeg jezika
Obilježavajući Međunarodni dan maternjeg jezika izražavamo poštovanje i ljubav prema bogatom nasljeđu na maternjem jeziku, ukazujemo na važnost učenja bosanskog jezika, ali i prava na izražavanje i obrazovanje na maternjem jeziku.
- Evropska noć istraživača 2018. Mostar
„Budimo paleografi – istražimo stara pisma na području Bosne i Hercegovine“ naziv je projekta iz historije jezika kojim su se učenici Osnovne škole „Drežnica“ predstavili na Evropskoj noći istraživača koja se održala u Mostaru 28.9.2018. u 17:00h. Slogan Noći istraživača “Let’s STEAM! Stvarajmo nove
prilike!” proslavlja kreativnu stranu nauke i kreativni proces naučnog dostignuća.
- Mediji s nama /Mediji o nama
Medijska promocija aktivnosti iz historije jezika su važan korak na putu privlačenja većeg broja učenika, roditelja, odgovornih ljudi iz lokalne zajednice da se upoznaju sa aktivnostima učenika iz historije jezika, ali i da se aktivno uključe u procese koji će unaprijedititi kvalitet nastave iz historije jezika i ali važnosti
ove nastavne oblasti koja je neporavdano zanemarena.
- Nove naučne činjenice
Naša radoznalost i istraživački duh doveli su nas do rukopisnih dokumenata i novih naučnih činjenica o bosanskom jeziku. Zanimljivo je da autori u literaturi različito navode informacije o ukidanju naziva bosanski jezik, izuzev Šipke (2001: 105-106). Ove informacije su učenike zaintrigirale, a mene motivirale da utvrdimo tačan datum ukidanja naziva bosanski jezik. Istraživanjem sam pronašla rukopisni dokument gdje je jasno preciziran datum od 14. 10. 1907. godine a u arhivskoj građi ne postoji potvrda
gdje bi se dokazalo da je bosanski jezik ukinut 4. 10 1907. godine. Na osnovu ovih istraživanja i saznanja objavljen je rad:Edita Kevro (2016): “Naučni stavovi i njihova interpretacija o Gramatici bosanskoga jezika iz 1890. u odnosu na dosada poznatu arhivsku građu”, časopis Književni jezik br. 27, str. 57-92 Institut za
jezik Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo. Rad je ocijenjen u klasifikaciji pregledni naučni rad i dostupan je na web-adresi:
http://www.izj.unsa.ba/bs/knjizevni-jezik/arhiva/353-knjizevnog-jezik-2016-26-1-2
IIIb FAZA - IMPLEMENTACIJA PROGRAMA IZUČAVANJA NASTAVE HISTORIJE JEZIKA U NASTAVNIM I
VANNASTAVNIM AKTIVNOSTIMA
Nije moguće predstaviti sve inovativne i moderne pristupe izučavanju historije jezika u osnovnoj školi, ali uspješna nastava je ona koja motiviše učenike za učenje, koja budi njihovu aktivnost i

pokreće ih da napreduju. Takvu nastavu u najvećoj mjeri karakterišu: aktivna pozicija učenika u planiranju, realizaciji
i evaluaciji rada na času, uvažavanje individualnih razlika učenika i podržavanje različitih stilova učenja, učenje učenja, kritičko mišljenje, povezanost sadržaja jednog predmeta sa sadržajima drugih predmeta i/ili sadržajima iz svakodnevnog života, itd.
U toku praćenja nastavnik se postavlja kao partner u pedagoškoj komunikaciji. Postignuća učenika nastavnik vrednuje na osnovu ispoljenih aktivnosti i angažovanosti na istraživačkim zadacima, savladavanju sadržaja na času, inicijative u grupama, zalaganju učenika i motivaciji za praktičnu primjenu naučenog.
 Postignuća se mogu sagledati i kroz:
 Nivoe usvojenosti gradiva.
 Angažovanost u radu.
 Aktivno učešće grupa i pojedinaca u radu.
 Sposobnost povezivanja predhodno stečenih znanja sa novim.
Modernizacija odgojno-obrazovnog sistema, te plana i programa za devetogodišnju osnovnu školu u BiH oslanja se na bogatu školsku i obrazovnu tradiciju u BiH, ustavna prava, na prava djece i roditelja i drugim relevantnim međunarodnim i domaćim dokumentima. On u isto vrijeme slijedi savremena evropska odgojna i obrazovna načela i zadaće. U tom vidu posebno naglašava opredjeljenje za društvo znanja, humanosti i vrijednosti, te za takvu odgojno-obrazovnu politiku koja je usmjerena na
stvaralaštvo, inovativnost, kompetentnost, osposobljenost za usavršavanje i potrebu cjeloživotnoga obrazovanja. Da bismo djelovali u skladu s s ovim načelima trebamo da odgojamo i obrazujemo uz ljubav, zadovoljstvo, prijateljstvo, zajedništvo, sreću, kreativnost, iskrenost i rad, a da nam misao
vodilja bude: Djeca i škola rastu zajedno!
2. EFEKTI; POSTIGNUTI REZULTATI
Koje ste rezultate postigli? Kako to znate i čime to možete potkrijepiti? (najviše pola stranice)
Za nastavne i vannastavne aktivnosti iz historije jezika uvijek je velika zainteresiranost i to možemo potvrditi brojnim nastupima ne samo u Mostaru, već u drugim gradovima Bosne i Hercegovine
koji oduše sve prisutne i za koje smo primili brojne zahvalnice i priznanja. (PRILOG)
„Budimo paleografi – istražimo stara pisma na području Bosne i Hercegovine“ naziv je projekta iz historije jezika kojim su se učenici Osnovne škole „Drežnica“ predstavili na Evropskoj noći istraživača koja se održala u Mostaru 28.9.2018. u 17:00h. Slogan Noći istraživača “Let’s STEAM! Stvarajmo nove prilike!” dokazali smo da historija jezika predstavlja kreativnu stranu nauke i kreativni proces naučnog dostignuća. Nauka je djelatnost koja podrazumijeva radoznalost, a mi se rađamo prirodno radoznali.
Dječiju radoznalost treba njegovati i pružati informacije koje će djecu pokrenuti da i sami pronalaze nove informacije. Tim Osnovne škole „Drežnica“ se potrudio da ponudi bogate sadržaje, te animira veliki broj posjetitelja i učesnika paleografskim aktivnostima za sve uzraste, što možete vidjeti u galeriji fotografija. (PRILOG)
Učenice Osnovne škole „Drežnica“ pokazale su osvojivši nagrada na federalnom nivou da su

ponosne na kulturno-historijsko nasljeđe koje ih okružuje, te da istražuju i uče o vremenu, prostoru, življenju, graditeljstvu, rukotvorinama, pjesmi, igri i neraskidivoj vezi s kulturom i tradicijom, te potrebi za kontinuiranom brigom o kulturnom nasljeđu Drežnice i Bosne i Hercegovine. (PRILOZI)
Nastavu u ovoj školi od VI do IX razreda trenutno pohađa 27 učenika. Uzimajući u obzir sve specifičnosti uvjeta u kojima učenici žive i pohađaju školu uvijek je postojao veliki interes medija za sve
naše aktivnosti. Nepotrebno je naglašavati koliko sam ponosna na sve uspjehe svojih učenika koje ni malobrojnost, ni nedostatak savremeno opremljenih učionica, ni uskraćenost brojnih sadržaja koji su dostupni njihovim vršnjacima u gradskim sredinama ne spriječava da postižu izuzetne rezultate na području historije jezika.
Postignuti rezultati predstavljeni su u prilozima koji pokazuju i dokazuju koliko su učenici motivirani za izučavanje historije jezika, a ostvareni su zapaženi rezultati kako u nastavnim, tako u vannastavnim aktivnostima koji su više puta nagrađivani. Svakako u realizaciji navedenih aktivnosti veliku zahvalnost dugujemo i roditeljima učenika bez čije pomoći i saradnje ne bismo mogli realizirati neke od aktivnosti, naročito onim koje se održavaju izvan Drežnice u terminima kada učenici nemaju prijevoz.
Posebno sam ponosna što jedina škola u HNK koja na ovakav način izučava historiju jezika u nastavnim i vannastavnim aktivnostima, te je isti involviran u Godišnji plan rada uz saglasnost Pedagoškog zavoda Mostar.
3. Dodatni komentari i sugestije drugim nastavnicima koji bi željeli implementirati vašu ideju
U Okvirnom nastavnom planu i programu za devetogodišnju osnovnu školu u Federaciji Bosne i Hercegovine za bosanski jezik je zastupljena historija jezika samo u VI razredu. Neophodno je stvaranje novog modela škole koju treba razvijati po konceptu škole kao zajednice koja je visoko profesionalizirana, otvorena za nove spoznaje i veoma fleksibilna.
Ponuđen je mogući koncept za izučavanje razvoja standardnog jezika (historije jezika) u
osnovnoj školi i predstavljeni su neki od praktičnih i inovativnih načina za postizanje zavidnih rezultata
u nastavi historije jezika. Primjenom različitih savremenih nastavnih metoda i oblika rada u nastavi evidentno je da nastava historije jezika u osnovnim školama može biti intelektualno poticajna,
interesantna i istraživačka, a kao takva zahtijeva proširenje spoznaja koje trebaju unaprijediti i kreirati
novi koncept nastavnog plana i programa za osnovne škole, kako okvirnog tako i kantonalnog iz kojih
nikako ne bi trebala, ni smjela, biti izostavljena historija jezika. Za tu aktivnost trebalo bi angažirati eminentne stručnjake i naučnike za navedenu oblast. Neophodno je i kontinuirano stučno usavršavanje
nastavnog kadra, obzirom da se dolazi do novih naučnih činjenica i otkrića koji nisu zatupljeni u udžbenicima.
Živjeti u bogatoj jezičkoj i kulturnoj raznolikosti Bosne i Hercegovine je prednost. Možemo
razvijati dvojezičnost ili višejezičnost, čime izražavamo poštovanje prema maternjim jezicima drugih

naroda, koje treba uvažavati onako kako volimo, poštujemo i čuvamo svoj maternji jezik.
4. Kategorija 3: Predmetni nastavnici/ce u osnovnim školama

Collections

NIN 2018